

Rus- og psykisk helseforum

Elisabeth Vik Aspaker
Fylkesmann i Troms og Finnmark



Fylkesmannen i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmarkku fylkkamánni
Tromssan ja Finmarkun maaherra*



5. nov. 2019



«Nå er det deres tur...
de som sitter nederst ved
det helsepolitiske bordet»

Helseminister Ansgar Gabrielsen,
2004



Fylkesmannen i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmarkku fylkkamánni
Tromssan ja Finmarkun maaherra*





«Når ungdom må gå til Instagram med sine plager, funker ikke helsetjenesten godt nok.»

Oktober 2019:

Pasient- og brukerombud Odd Arvid Ryan i Troms slår alarm om omfanget av psykiske lidelser blant barn og unge.



Foto:



Fylkesmannens myndighets- og ansvarsområde

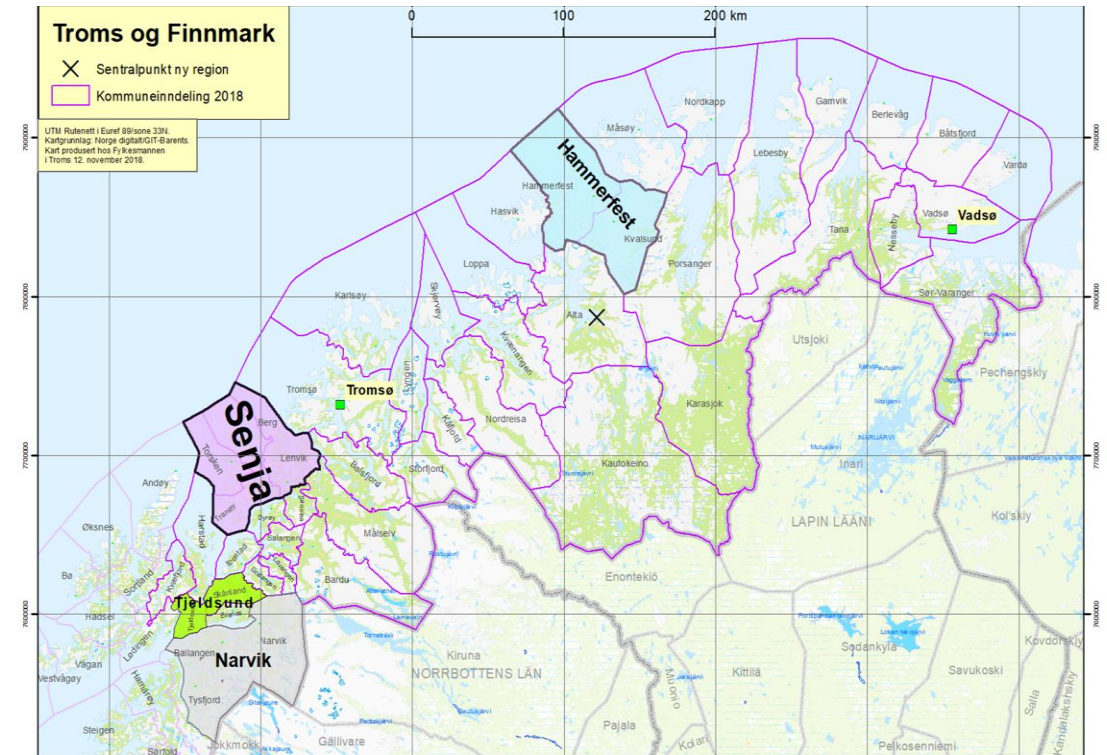
4 roller:

- Iverksetting av nasjonal politikk
- Samordningsmyndighet
- Rettsikkerhetsmyndighet
- Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag



Utgangspunktet for «store nord»

- 23 pst. av landarealet
- 43 → 39 kommuner
- 5 pst. av befolkningen
- Krevende demografisk utvikling
- Grenser til tre land
- Viktig forsvarsregion
- Knapphet på arbeidskraft & kompetanse
- Utfordrende demografisk utvikling
- Samisk tyngdepunkt; 80 pst. av reindriften





Fylkesmannen i Troms og Finnmark

- God kommunekunnskap slik at vi kan være i forkant i viktige saker og jobbe forebyggende
- Åpne for innspill og tilpasse oss raskt
- Fornye kommunedialogen
- Styrket samordner rolle
- Rettssikkerhet for innbyggere og næringsliv

Vi samhandler med:

- Kommuner, fylkeskommuner, Longyearbyen lokalstyre
- Regional stat
- Helseforetakene
- Sametinget



Utfordringer – Helse- og omsorg

- Helse- og omsorg
 - Demografisk utvikling; flere eldre og færre barn
 - Rekruttering
 - Allmennleger og fastlegeordningen
 - Sykepleiere
 - Helsearbeidere
 - Prehospitale tjenester
 - Psykisk helse og rus
 - Psykisk utviklingshemmede
- Kommuneplanlegging
- Små kommuner, 28 av 43 kommuner er under 3000 innbyggere
- Lite kommunesamarbeid
- Små lokalsykehus
- Store avstander
- Personellmangel
- Kompetansemangel



Våre satsingsområder:

- Barn og ungdom
- 0 – 24 samarbeidet; Kautokeino, Hammerfest, Nesseby + Tana og Vardø
- Reformen «Leve hele livet»
- Psykisk helsevern og rus

I Finnmark fødes nå halvparten så mange barn som landet for øvrig.

Andelen eldre øker raskere enn ellers i landet.



Bakgrunn for etableringa og drift av rus- og psykisk helseforum i Finnmark

- Siden 1999 har Fylkesmannen arrangert årlige opplæringssamlinger for kommunene; blitt til **rus- og psykisk helseforum**
- Planlegges av et arbeidsutvalg, med representanter fra **kommuner, Finnmarkssykehuset, Husbanken, politiet, RIO, Mental helse, KoRus-Nord, og repr. for NAV-Finnmark**
- Behov for kompetanseheving i kommunene
- Få personer i kommunene som arbeider innen feltet
- Viktig med erfaringsutveksling og nettverksbygging
- Styrker samarbeidet mellom kommunene, spesialisthelsetjenesten og andre



Selv mord – skremmende og alvorlig

Datteren tok livet sitt på Instagram: Nå ber hun om at vi snakker mer om selvmord NRK

Mora var redd for hva hun skulle finne når hun gikk inn på dattera sin telefon.

Nå har hun fortalt om dattera Andrines selvmord til hele Norge.

Fem personer tok livet sitt på tre måneder: – Skremmende og alvorlig NRK

Fem personer under oppfølging av rus- og psykiatrienheten tok livet sitt på tre måneder. Nå har enhetslederen sendt bekymringsmelding til kommunen. I Tromsø

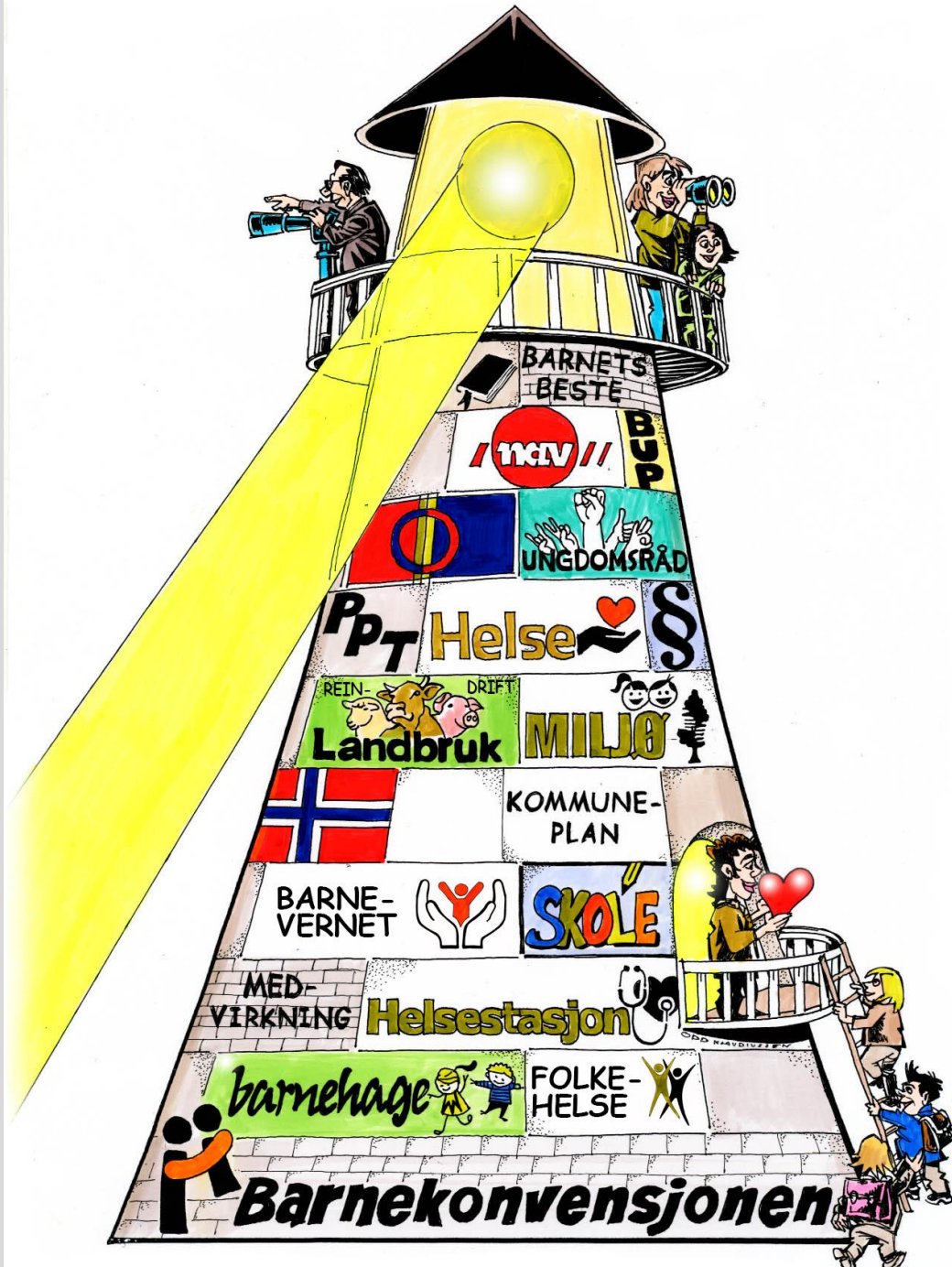
NYHETER Fra Nordlys i sommer

Unge i nord begår flest selvmord



FYRTÅRN BARN OG UNGE

- Hvordan kan vi sammen gjøre Troms og Finnmark til den beste regionen å vokse opp i?
- Først i Norge med regional plan for barn og unge?
- Fremtidens innbyggere her nord





Forebygging av selvmord og selvskading

- Vi må ha **nullvisjon** om selvmord!
- Vi må alle bli flinkere å snakke om selvmord og selvmordstanker!
- Alle må samarbeide om denne store samfunnsutfordringen; Ungdom og voksne med psykiske- og ruslidelser, brukerorganisasjoner, helsepersonell, enkeltpersoner, politikere, osv.

I nord har vi RVTs, regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging.

Vi får høre mer fra RVTs under konferansen.



Opptrappingsplanen for rusfeltet 2016-2020

- Fylkesmannens milepælplan for 2019 inneholder oppdrag, resultatmål og tiltak.
- Milepælplanen tidfester når tiltakene skal være utført og ønsket resultat.
- Planen skal bidra til forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet.
- Veien frem om avslutning av arbeidet, har vært krevende, og har tatt tid.
- Opptrappingsplanen har vært førende og bidratt til å utvikle rusfeltet.



Pådriver for styrkingen av det kommunale rus- og psykisk helse arbeidet

- Fylkesmannen er en viktig ressurs i styrkingen av det kommunale rus- og psykisk helsearbeidet.
- Fylkesmannen bidrar til drift av tverrfaglige regionale fora og nettverk, samt iverksetting av ulike kompetanseutviklingstiltak.
- Siden 2018 har fylkesmannen hatt i oppdrag å bidra til at kommunene utvikler sitt rusarbeid i tråd med opptrappingsplanen for rusfeltet.
- Vi informerer og synliggjør opptrappingsplanen for kommunene



Tilbud og oppfølging av barn og unge med psykiske lidelser

Folkehelseinstituttet jan. 2018: Andelen jenter i alderen 15 til 17 år som får hjelp for blant annet depresjon, angst og spiseforstyrrelser har økt fra 5 til 7 prosent på fem år.

- Fylkesmannen har barn og unge som sitt hovedsatsingsområde – 0-24 samarbeidet er ett prosjekt.
- Prop. 121 S (2018–2019) omhandler **regjeringens opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse for perioden 2019–2024.**
- Opptrappingsplanen inneholder både helsefremmende, forebyggende og behandlingsrettede tiltak, og omfatter **barn og unge mellom 0–25 år.**
- Planen er utarbeidet i samarbeid med flere departementer



Kilde: Norad



Rus- og psykisk helseforum 2019

- Arbeidsutvalget har laget et meget godt og relevant program for samlingen
- Både sosialområdet og helse og omsorg er dekket.
- Ny kunnskap og erfaringsutveksling – plenum og parallellseminarer
- Etablering av oppsøkende behandlingsteam i Finnmark er flott – to nye forprosjektledere presenteres i morgen.

Lykke til med to flotte fagdager i Alta!